

O‘ZBEKISTONDA YALPI ICHKI MAHSULOTNI KO‘PAYTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI

Abdurahmonov Abdug'ani Abdumalik o'gli

abdurahmonovabdugani294@gmail.com

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekistonda yalpi ichki mahsulotni (YIM) ko‘paytirishni takomillashtirish yo‘llari va strategiyalari tahlil qilingan. YIM iqtisodiy rivojlanishning muhim ko‘rsatkichlaridan biri bo‘lib, mamlakatning iqtisodiy salohiyatini va uning global bozordagi o‘rnini belgilaydi. Maqolada iqtisodiy o‘shishning turli sektorlarini rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va mehnat resurslarini samarali boshqarish kabi omillar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, O‘zbekistonning iqtisodiy strategiyasidagi o‘zgarishlar, davlat va xususiy sektor o‘rtasidagi hamkorlik, va xalqaro moliya institutlari bilan o‘zaro aloqalar yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Yalpi ichki mahsulot, iqtisodiy o‘shish, investitsiyalar, innovatsiyalar, iqtisodiy strategiya, O‘zbekiston, iqtisodiy sektorlar, mehnat resurslari.

Abstract

This article analyzes the ways and strategies for improving the growth of Gross Domestic Product (GDP) in Uzbekistan. GDP is one of the most important indicators of economic development, determining the economic potential of a country and its position in the global market. The paper discusses various factors influencing economic growth, such as the development of different sectors, improving the investment climate, introducing innovative technologies, and effective management of labor resources. Additionally, changes in Uzbekistan's economic strategy, collaboration between the public and private sectors, and relationships with international financial institutions are explored. Recommendations for achieving the necessary socio-economic and political conditions for GDP growth and their effective implementation are provided.

Keywords: Gross Domestic Product, economic growth, investments, innovations, economic strategy, Uzbekistan, economic sectors, labor resources.

Yalpi ichki mahsulot (YIM) mamlakatning iqtisodiy salohiyatini, uning ichki va tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini ko‘rsatuvchi asosiy o‘lchovdir. O‘zbekiston uchun YIMni ko‘paytirish, davlatning iqtisodiy rivojlanishini ta‘minlash, xalqaro darajada raqobatbardoshligini oshirish va turmush darajasini yaxshilash kabi muhim maqsadlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu maqolada YIMni ko‘paytirishni ta‘minlash uchun amalga oshirilishi zarur bo‘lgan strategiyalar, siyosatlar va iqtisodiy o‘zgarishlar tahlil

qilinadi. O‘zbekistonning iqtisodiy o‘shish sur‘ati oxirgi yillarda sezilarli darajada oshganiga qaramay, mamlakatning iqtisodiy potentsialini to‘liq amalga oshirish uchun hali ko‘plab sohalarda o‘zgarishlar va modernizatsiya zarur. Shu bois, mamlakatda YIMni ko‘paytirish uchun innovatsion texnologiyalarni joriy etish, investitsiya muhitini yaxshilash va ishlab chiqarish sektorini rivojlantirish kabi kompleks yondashuvlar talab qilinadi.

2023-yil oxirida O‘zbekistonda yalpi ichki mahsulot (YaIM) nominal qiymatda AQSh dollarida 86 milliarddan ortiqni tashkil etdi. Statistika qo‘mitasining ma‘lumotlariga ko‘ra, 2023-yilda YaIM 1,06 kvadrillion so‘mga yetib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 6 foizga o‘sgan (1-rasm)¹. Iqtisodiy o‘shishga eng katta hissa xizmat ko‘rsatish sohasi va sanoat tomonidan qo‘shildi, shu bilan birga qishloq xo‘jaligi, mahsulotlarga soliqlar va qurilish ham o‘shishga o‘z ta‘sirini ko‘rsatdi. Savdo, transport va IT sohalari sezilarli o‘shishni qayd etdi, eng past o‘shish esa qishloq, o‘rmon va baliq xo‘jaligida kuzatildi. Yalpi ichki mahsulotning AQSh dollarida hisoblangan qiymati o‘tgan yilga nisbatan sezilarli darajada oshdi. Aholi jon boshiga YaIM ham o‘sdi, bu esa avvalgi yillardagi o‘shish tendensiyalarini davom ettirdi. Xalqaro valyuta jamg‘armasi O‘zbekistonning iqtisodiy o‘shishi prognozini oshirib, budget xarajatlari, ish haqi va eksportning o‘shishiga ta‘sir etgan omillarni e‘tirof etdi.

1-rasm. O‘zbekistonning 2023-yildagi Yalpi ichki mahsuloti²

Ushbu holatda O‘zbekistonda yalpi ichki mahsulotni ko‘paytirishni takomillashtirish yo‘llarini turlicha talqin qilishimiz mumkin. YIMni oshirishning asosiy yo‘llaridan biri iqtisodiy sektorlarni diversifikatsiya qilishdir. O‘zbekistonning asosiy iqtisodiy sektorlari qishloq xo‘jaligi, sanoat va xizmatlar sohasidir. Hozirgi kunda bu sohalarning har birida o‘shish va takomillashtirish imkoniyatlari mavjud. Misol uchun, qishloq xo‘jaligida ekin maydonlarining samarali boshqarilishi, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va suv resurslaridan foydalanishni optimallashtirish orqali rentabellikni oshirish mumkin. Sanoat sohasida, ayniqsa, qayta tiklanadigan energiya manbalariga investitsiyalar kiritish, texnologik modernizatsiya

¹ Stat.uz

² <https://www.spot.uz/oz/2024/01/19/gdp-2023/>

qilish va yangi ishlab chiqarish tarmoqlarini yaratish orqali o‘shini ta‘minlash mumkin.

Investitsiyalar va innovatsiyalar iqtisodiy o‘shining kalit omillaridan biridir. O‘zbekiston iqtisodiyoti uchun to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va ichki investitsiyalarni rag‘batlantirish muhimdir. Bu uchun, birinchidan, investitsiya muhitini yaxshilash zarur. Hukumat tomonidan qo‘llab-quvvatlanadigan soliq va moliyaviy yengilliklar, biznes uchun qulay sharoitlar yaratish, yuridik tizimning shaffofligini oshirish investitsiyalarni jalb etishni osonlashtiradi. Ikkinchidan, ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirishga yo‘naltirilgan innovatsion ekosistema yaratish zarur. Innovatsion loyihalar va startaplar uchun qulay infratuzilma, ilmiy-tadqiqot markazlarini rivojlantirish hamda ilmiy ishlanmalarni tijoratlashirish orqali iqtisodiyotda yangi sanoat va xizmatlar tarmoqlarini yaratish mumkin.

Mehnat resurslarini samarali boshqarish, ayniqsa, mehnat bozorida o‘zgarishlarga moslashish, iqtisodiy o‘shining asosiy shartlaridan biridir. O‘zbekistonning mehnat resurslarini modernizatsiya qilish, malakali ishchi kuchini tayyorlash, ta‘lim va kasbiy o‘quv tizimini yaxshilash orqali iqtisodiyotning turli sohalariga yangi kuchlarni jalb etish zarur. Shuningdek, raqamli texnologiyalarni kengaytirish va avtomatizatsiya orqali ishlab chiqarishni samarali boshqarish ham o‘z o‘rniga ega.

1-jadval

O‘zbekistonda yalpi ichki mahsulotni ko‘paytirishni takomillashtirish yo‘llari SWOT tahlilida

Kuchli tomonlar	Zaif tomonlar
- Yangi ishlab chiqarish tarmoqlariga o‘zaro investitsiyalar kiritilishi.	- Investitsiya muhitining ba'zi sohalarda yetarlicha rivojlanmaganligi.
- Qishloq xo‘jaligida zamonaviy texnologiyalarni kengaytirish imkoniyati.	- Mamlakatdagi mehnat resurslarining malakali bo‘lmaganligi.
- Innovatsion xizmatlar va texnologiyalarni rivojlantirishga imkon beruvchi qulay sharoitlar.	- Yangi texnologiyalarni joriy etishning sekinlashganligi.
Imkoniyatlar	Tahdidlar
- Xorijiy investitsiyalarni ko‘paytirish.	- Jahon iqtisodiyotidagi o‘zgarishlar, masalan, global inqirozlar va resurslar taqchilligi.

Imkoniyatlar	Tahdidlar
- Innovatsion startaplarni rivojlantirish va yuqori texnologiyalarni eksport qilish.	- Ichki va tashqi bozorlarda raqobatning kuchayishi.
- Qishloq xo'jaligida rentabellikni oshirish orqali iqtisodiy o'sishni kuchaytirish.	- Iqtisodiy barqarorlikni saqlashdagi qiyinchiliklar.

O'zbekistonning YIMni ko'paytirish uchun amalga oshirilishi zarur bo'lgan strategiyalar keng qamrovli va ko'p sohalarni o'z ichiga oladi. Yangi texnologiyalarni joriy etish, investitsiya muhitini yaxshilash, iqtisodiy sektorlarni diversifikatsiya qilish va mehnat resurslarini samarali boshqarish kabi omillar mamlakatning iqtisodiy salohiyatini oshirishga yordam beradi. SWOT tahlili, shuningdek, O'zbekiston iqtisodiyotining kuchli va zaif tomonlarini, imkoniyatlarini va tahdidlarini yoritib, kelajakda iqtisodiy o'sishning ta'minlanishida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni aniqlashga yordam beradi. Shuning uchun, YIMni ko'paytirish uchun kompleks va integratsiyalangan yondashuv zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://soff.uz/product/iqtisodiyot-yalpi-ichki-mahsulot-va-ozbekistonda-unikopaytirish-muammolari>
2. <https://www.spot.uz/oz/tag/yalpi%20ichki%20mahsulot/>
3. Stat.uz
4. Open.info